Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки хмельницької ода
Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій
Кам'янець-подільського податкового інституту

Голова відбіркової комісії коледжу

_____ **В. Ю. Савчук**

«___» _____ 2021 р.

ПРОГРАМА
вступного іспиту з української мови та літератури для вступників на основі повної загальної середньої освіти

Голова предметної екзаменаційної комісії
з предмета «Українська мова та література» _____ **С. В. Ткачук**

м. Кам'янець – Подільський, 2021

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми	5
Критерії оцінювання	20
Список рекомендованої літератури	21

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний іспит з української мови та літератури має на меті з'ясувати рівень теоретичної підготовки, сформованості орфографічних та пунктуаційних умінь і навичок кожного вступника.

Зміст тестових завдань відображає рівень розвитку сучасної української мови та літератури, різноманітність синтаксичних конструкцій, лексичну повноту й багатство стилістичних засобів та відповідають нормам літературної мови. Вони представляють українську літературу, історію та культуру, зокрема творчість письменників, чиї імена введено до шкільних програм з української літератури, історико-публіцистичні та науково-популярні праці відомих діячів української культури, сучасну публіцистику, науково-популярну літературу тощо.

Зміст тестових завдань, включених до білетів, відповідає вимогам, що передбачені програмами з української мови та літератури для загальноосвітніх шкіл.

Методика підготовки, проведення та перевірки письмового тестового іспиту з української мови та літератури відповідає вимогам до виконання та перевірки письмових робіт, визначеним наказом МОН України (№1/9-342 від 18.05.2009 р.). В основу критеріїв оцінювання екзаменаційних робіт покладено чинні в загальноосвітній школі норми оцінювання знань, умінь і навичок учнів з української мови та літератури.

Складено на підставі наказу МОН від 12.10.2020 № 1262 «Деякі питання проведення в 2020/2010 навчальному році державної підсумкової атестації осіб, які здобувають загальну середню освіту» і відповідно до Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 № 696.

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ
ВИМОГИ ДО ЗНАНЬ ТА УМІНЬ ВСТУПНИКІВ

Засобами письмового тестування перевіряються такі знання вступників з української мови:

 що таке мова, її функції, роль мови у формуванні і самовираженні особистості;

 що вивчають основні розділи науки про мову;

 основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;

 морфологічні ознаки та синтаксична роль частин мови;

 загальні відомості про просте речення, однорідні члени речення, пряму мову;

 основні поняття про мовлення і спілкування;

 норми українського мовленнєвого етикету.

та такі уміння вступників з української мови:

 самостійно здобувати знання, працювати з навчальною літературою;

 користуватись словниками різних типів;

 знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх, правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити і виправляти орфографічні помилки;

 обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил;

 правильно вживати в мовленні речення, різні за будовою та метою висловлювання;

 створювати монологічні висловлювання різних типів, стилів, жанрів з урахуванням ситуації спілкування;

 дотримуватись норм українського мовлення.

Детальна характеристика обсягу знань, умінь та навичок вступників з кожного розділу української мови

№	Назва розділу, теми	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1	**Фонетика. Графіка. Орфоепія** Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м’які, дзвінкі й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних	**Вступник повинен уміти:** *Визначати* в словах голосні, тверді і м’які, дзвінкі й глухі приголосні, ненаголошені й наголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові. *Визначати* місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення

	звуків. Спрощення в групах приголосних. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й* Відображення вимови голосних (наголошених і ненаголошених) через фонетичну транскрипцію. Відображення вимови приголосних звуків: 1) [дж], [дз], [дз′]; 2) [ґ]; 3) [ж], [ч], [ш], [дж]; 4) груп приголосних (уподібнення, спрощення); 5) м'яких приголосних; 6) подовжених приголосних. Вимова слів з апострофом	приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків. *Визначати* особливості вимови голосних і приголосних звуків; *наголошувати* слова відповідно до орфоепічних норм, чергування *у-в, і-й*
2	**Лексикологія. Фразеологія** Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальновживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми	*Пояснювати* лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та *використовувати* їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні. *Знаходити* в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів; пояснювати значення фразеологізмів, приказок, прислів'їв, крилатих висловів, правильно й комунікативно доцільно *використовувати* їх у мовленні

3	**Будова слова. Словотвір** Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. **Словотвір**. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах	*Відділяти* закінчення слів від основи, *членувати* основу на значущі частини, *добирати* спільнокореневі слова, слова з однаковими префіксами й суфіксами; *розрізняти* форми слова й спільнокореневі слова, правильно *вживати* їх у мовленні; *визначати* спосіб творення слів
4	**Морфологія. Іменник** **Морфологія** як розділ мовознавчої науки про частини мови. Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої відмін на групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а(-я), -у(-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Невідмінювані іменники в українській мові.	*Розпізнавати* іменники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; *визначати* основні способи творення іменників; правильно *відмінювати* іменники, *відрізняти* правильні форми іменників від помилкових; *використовувати* іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями

	Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові	
5	**Прикметник** **Прикметник** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста й складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда й м'яка групи)	*Розпізнавати* прикметники, *визначати* їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль; розряди прикметників за значенням; *утворювати* форми ступенів порівняння якісних прикметників, повні й короткі форми якісних прикметників; *розрізняти* основні способи творення відносних і присвійних прикметників; *відмінювати* прикметники; *відрізняти* правильні форми прикметників від помилкових
6	**Числівник** Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників: 1) *один*, *одна*; 2) *два*, *три*, *чотири*; 3) від *п'яти* до *двадцяти*, *тридцять*, *п'ятдесят ... вісімдесят*; 4) *сорок*, *дев'яносто*, *сто*; 5) *двісті – дев'ятсот*; 6) *нуль*, *тисяча*, *мільйон*, *мільярд*; 7) збірні; 8) дробові. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників	*Розпізнавати* числівники, *визначати* їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди числівників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; *відрізняти* правильні форми числівників від помилкових; *добирати* потрібні форми числівників і використовувати їх у мовленні; *визначати* сполучуваність числівників з іменниками

7	**Займенник** Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їх відмінювання. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників	*Розпізнавати* займенники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди займенників за значенням, основні способи їх творення, відмінювання; *відрізняти* правильні форми займенників від помилкових, правильно *добирати* потрібні форми займенників і *використовувати* їх у мовленні
8	**Дієслово** **Дієслово** як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на *-но, -то*). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I та II дієвідміни. Особові та числові форми дієслів (теперішнього та майбутнього часу й наказового способу). Родові та числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. **Дієприкметник** як особлива форма	*Розпізнавати* дієслова, особливі форми дієслова, безособові дієслова; визначати загальне значення дієслова, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, часи й способи дієслів, дієвідміни, особливості словозміни кожної дієвідміни; *використовувати* один час і спосіб у значенні іншого; *розрізняти* основні способи творення дієслів, зокрема видових форм, форм майбутнього часу недоконаного виду, форм умовного та наказового способу дієслів; *відрізняти* правильні форми дієслів від помилкових. *Розпізнавати* дієприкметники (зокрема відрізняти їх від дієприслівників), *визначати* їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, особливості творення, відмінювання; *відрізняти* правильні форми дієприкметників від помилкових;

	дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на *-но, -то*. **Дієприслівник** як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот	*добирати* й комунікативно доцільно *використовувати* дієприкметники та дієприкметникові звороти в мовленні. *використовувати* дієприкметники в мовленні. *Розпізнавати* дієприслівники, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, основні способи їх творення; *відрізняти* правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно *будувати* речення з дієприслівниковими зворотами
9	**Прислівник** Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та найвищого ступенів. Правопис прислівників на *-о, -е,* утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу	*Розпізнавати* прислівники, *визначати* їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль, розряди прислівників за значенням, ступені порівняння прислівників, основні способи творення прислівників; *відрізняти* правильні форми прислівників від помилкових; *добирати* й комунікативно доцільно *використовувати* прислівники в мовленні
10	**Службові частини мови** **Вигук** **Прийменник** як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: непохідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямими відмінками іменника. Правопис прийменників	*Розпізнавати* прийменники, *визначати* їхні морфологічні ознаки, групи прийменників за походженням і за будовою; правильно й комунікативно доцільно *використовувати* форми прийменників у мовленні

	Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників **Частка** як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток. **Вигук** як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків	*Розпізнавати* сполучники, *визначати* групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; правильно й комунікативно доцільно *використовувати* сполучники в мовленні *Розпізнавати* частки, *визначати* групи часток за значенням і вживанням; правильно й комунікативно доцільно *використовувати* частки в мовленні *Розпізнавати* вигуки, *визначати* групи вигуків за походженням; правильно й комунікативно доцільно *використовувати* вигуки в мовленні
11	**Синтаксис. Словосполучення. Речення.** Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені. Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень	*Розрізняти* словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й реченнями; *визначати* головне й залежне слово в підрядному словосполученні; *визначати* поширені й непоширені словосполучення, типи словосполучень за способами вираження головного слова. *Розрізняти* речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за складом граматичної основи, за наявністю чи

	у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання)	відсутністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за будовою, за наявністю чи відсутністю однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертання
12	**Просте двоскладне речення. Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні** Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Означення узгоджене й неузгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок)	*Визначати* структуру простого двоскладного речення, способи вираження підмета й присудка (простого й складеного), особливості узгодження присудка з підметом; правильно й комунікативно доцільно *використовувати* прості речення. *Розпізнавати* види другорядних членів та їхні типи й різновиди, *визначати* способи вираження означень, додатків, обставин, роль порівняльного звороту; правильно й комунікативно доцільно *використовувати* виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні; правильно розставляти розділові знаки при непоширеній прикладці, порівняльному звороті.
13	**Односкладні речення.**	

	Просте ускладнене речення Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні Речення з однорідними членами. Узагальнюючі слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання непоширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні	*Розпізнавати* типи односкладних речень, *визначати* особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно *використовувати* виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні. *Розпізнавати* просте речення з однорідними членами, звертаннями, вставними словами, словосполученнями, реченнями, відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнюючими, та правильно й комунікативно доцільно *використовувати* виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно *розставляти* розділові знаки в них
14	**Складне речення. Складносурядне речення. Складнопідрядне речення** Ознаки складного речення. Засоби зв’язку простих речень у складному: 1) інтонація й сполучники або сполучні слова; 2) інтонація. Типи складних речень за способом зв’язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв’язок між частинами	*Розпізнавати* складні речення різних типів, *визначати* їхню структуру, види й засоби зв’язку між простими реченнями. *Добирати* й *конструювати* складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті. Правильно *розставляти* розділові знаки, *будувати* схему такого

	складного речення. Єднальні, протиставні та розділові сполучники в складносурядному реченні. Смислові зв'язки між частинами складносурядного речення Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку у складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами: 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю; 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю; 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю	речення *Розпізнавати* складносурядні речення, визначати смислові зв'язки між частинами складносурядного речення; комунікативно доцільно *використовувати* його виражальні можливості в мовленні *Розпізнавати* складнопідрядні речення, *визначати* їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними, *відображати* її в схемі складнопідрядного речення; *визначати* основні види підрядних речень, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами. Правильно й комунікативно доцільно *використовувати* виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування
15	**Безсполучникове складне речення. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку** Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями: 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними); 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною). Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні. Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового	*Розпізнавати* безсполучникові складні речення; *визначати* смислові відношення між їхніми частинами-реченнями (однорідними й неоднорідними), особливості інтонації безсполучникових складних речень; правильно й комунікативно доцільно *використовувати* виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні *Визначати* структуру складних речень з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку;

	зв’язку	правильно й комунікативно доцільно *використовувати* виражальні можливості речень цього типу в мовленні
16	**Способи відтворення чужого мовлення.** **Стилістика** Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їх основні ознаки, функції	*Визначати* в реченні з прямою мовою слова автора й пряму мову, речення з непрямою мовою; *замінювати* пряму мову непрямою; правильно й доцільно *використовувати* в тексті пряму мову й цитати; правильно *вживати* розділові знаки в конструкціях із прямою мовою та діалогом. *Розпізнавати* стилі мовлення, визначати особливості кожного з них; *користуватися* різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
17	**Орфографія** Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо, ьо*. Правила вживання м’якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м’яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис	*Розпізнавати* вивчені орфограми й *пояснювати* їх за допомогою правил; правильно *писати* слова з вивченими орфограмами, *знаходити* й *виправляти* орфографічні помилки на вивчені правила

	складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *нн* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.	
18	**Розвиток мовлення** Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності; адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст як середовище функціонування мовних одиниць. Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Класифікація текстів за сферою використання, метою, структурними особливостями. Тексти різних стилів, типів, жанрів мовлення	Уважно *читати*, *усвідомлювати* й *запам'ятовувати* зміст прочитаного, диференціюючи в ньому головне та другорядне. Критично *оцінювати* прочитане. *Аналізувати* тексти різних стилів, типів і жанрів. *Будувати* письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети. *Уміти* формулювати, добирати доречні аргументи і приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставин; правильно *структурувати* текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти. *Знаходити* й *виправляти* похибки та помилки в змісті, побудові й мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання

Засобами письмового тестування перевіряються такі знання вступників з української літератури:

- основні етапи розвитку української літератури, найважливіші факти літературного процесу;
- суспільну роль художньої літератури;
- світове значення українського красного письменництва;
- найважливіші біографічні відомості про письменників;
- типове (конкретно – історичне) та загальнолюдське значення головних дійових осіб вивчених творів;
- історичні ознаки понять народності літератури; критичний реалізм; художній образ, літературний характер, літературний тип, індивідуальний стиль письменника; літературні роди та їх основні жанри.

та такі уміння вступників з української літератури:

- аналізувати твір з урахуванням його художньої, естетичної та ідейної цілісності та авторської позиції;
- складати тези і конспекти критичних статей, рецензій на самостійно прочитані книжки, а також твори інших видів мистецтва, пов’язаних з літературою;
- створювати усні і письмові твори – роздуми проблемного характеру (також індивідуальні, порівняльні, групові характеристики) за вивченими творами;
- зіставляти різні погляди в процесі полеміки, виявляти здатність доводити свої твердження, власну думку про твір;
- користуватися довідковими джерелами, зокрема літературними енциклопедіями та літературознавчими словниками.

Перелік основних розділів, авторів та художніх творів, знання яких перевіряються на вступному тестовому іспиті з української мови та літератури

1. Усна народна творчість

Загальна характеристика календарно-обрядових («Нова радість стала», «Щедрик, щедрик, щедрівочка», «Ой весна, весна – днем красна», «Ой кувала зозуленька», «У ржі на межі», «Заплету віночок», «Маяло житечко, маяло»), суспільно-побутових («Ой на горі та женці жнуть», «Ой у полі криниченька») пісень. *Пісні Марусі Чурай*. «Віють вітри», «Засвіт встали козаченьки» Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку», «Чи не той то хміль». Тематика, образи, зміст народних дум і балад. «Дума про Марусю Богуславку». Балада «Ой летіла стріла», «Ой чиє ж то жито, чиї ж то покоси».

2. Давня українська література

«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги, про напад хозарів). «Слово про похід Ігорів». *Григорій Сковорода*. «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень», «Афоризми».

3. Література кінця XVIII — початку XX ст.

Іван Котляревський. «Енеїда», «Наталка Полтавка». *Г. Квітка-Основ'яненко*. «Маруся». *Тарас Шевченко*. «До Основ'яненка», «Катерина», «Гайдамаки», «Кавказ», «Сон» (« У всякого своя доля), «І мертвим, і живим, і ненародженним…», «Заповіт», «Мені однаково». *Пантелеймон Куліш*. «Чорна рада». *Іван Нечуй-Левицький*. «Кайдашева сім'я». *Панас Мирний.* «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» *Іван Карпенко-Карий*. «Мартин Боруля». *Іван Франко*. «Гімн», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей».

4. Література XX ст.

Михайло Коцюбинський. «Тіні забутих предків», «Intermezzo». *Ольга Кобилянська*. «Земля». Леся Українка. «Contra spem spero!», «Лісова пісня». *Микола Вороний*. «Блакитна Панна». *Олександр Олесь.* «Чари ночі», « О, слово рідне! Орле скутий!..». *Павло Тичина*. «О, панно Інно», «Арфами, арфами…», «Ви знаєте, як липа шелестить…». *Максим Рильський.* «Молюсь і вірю…». *Микола Хвильовий*. « Я (Романтика)». *Юрій Яновський*. «Вершники». (Новела «Дитинство»). *Володимир Сосюра*. «Любіть Україну». *Валер'ян Підмогильний*. «Місто». *Остап Вишня*. «Моя автобіографія», «Сом». *Микола Куліш*. «Мина Мазайло». *Богдан-Ігор Антонич*. «Різдво». *Олександр Довженко*. «Україна в огні», «Зачарована Десна». *Андрій Малишко.* «Пісня про рушник». *Василь Симоненко*. «Ти знаєш, що ти – людина?», «Задивляюсь у твої зіниці». *Олесь*

Гончар. «Тронка». (Новела «Залізний острів»). *Григір Тютюнник*. «Три зозулі з поклоном». *Василь Стус.* «Як добре те, що смерті не боюсь я», «О, земле втрачена, явися!..» *Іван Драч*. «Балада про соняшник». *Ліна Костенко*. «Страшні слова, коли вони мовчать», «Українське альфреско», «Маруся Чурай».

5. Твори українських письменників-емігрантів

Іван Багряний. «Тигролови». *Євген Маланюк*. «Стилет чи стилос?».

6. Сучасний літературний процес

Загальний огляд, основні тенденції. Літературні угруповання (Бу-Ба-Бу, «Нова дегенерація», «Пропала грамота», «ЛуГоСад»). Творчість Ю. Андруховича, О. Забужко, І. Римарука. Утворення АУП (Асоціації українських письменників). Література елітарна і масова. Постмодернізм як один із художніх напрямів мистецтва 90-х років, його риси. Сучасні часописи та альманахи.

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок вступників на основі повної загальної середньої освіти з української мови та літератури

Основною формою перевірки знань, умінь та навичок вступників є **виконання тестових завдань.**

До кожного тестового білету включено **18 завдань**.

Завдання 1–10 з української мови мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Кожна правильна відповідь оцінюється в **10 балів**.

Завдання 11-16 з української літератури мають по п’ять варіантів відповіді, серед яких лише один правильний. Кожна правильна відповідь оцінюється в **10 балів.**

Завдання 17-18 з української мови або з української літератури передбачають установлення відповідності. До кожного рядка, позначеного цифрою, слід дібрати відповідник, позначений буквою, і зробити позначки в таблиці на перетині відповідних колонок і рядків. Кожна правильно встановлена відповідність оцінюється в **5 балів.** Максимальна кількість балів за правильно виконане завдання – **20 балів.**

Таким чином, максимальна кількість балів за виконання тестових завдань – **200 балів.**

Мінімальна кількість балів, з якою вступник допускається до участі у конкурсному відборі, становить **120 балів.**

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Українська мова

Словники

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ: Ірпінь: Перун, 2003, 2004, 2005.

2. Головащук С. І. Складні випадки наголошення / Словник-довідник. Київ: Либідь, 1995.

3. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису та слововживання. Київ: Наукова думка, 1989.

4. Головащук С. І. Українське літературне слововживання / Словник-довідник. Київ : Наукова думка, 2004, 2005.

5. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ: Рад. школа, 1986.

6. Жайворонюк В. В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. Київ: Наукова думка, 2004.

7. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. Київ:, 1988.

8. Короткий тлумачний словник української мови /за ред. Д. Г. Гринчишина. Київ, 1988.

9. Орфографічний словник української мови / уклад: С. І. Головащук та ін. Київ : Довіра, 1994.

10. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин та ін. Київ : Знання, 2004.

11. Словник іншомовних слів / Укл. Л. О. Пустовіт та ін. Київ.: Довіра, 2000.

12. Словник синонімів української мови: У 2 т. / А. А. Бурячок та ін. Київ.: Наук. думка, 2001.

13. Словник труднощів української мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ, 1989.

14. Паночко М. Словник-довідник вживання літери «г». Львів, 1993.

15. Фразеологічний словник української мови : У 2 т. / Укл. В. М. Білоноженко. Київ : Наук. думка, 1993, 1998, 1999.

Посібники

1. Антисуржик / За заг. ред. О. Сербенської. Львів, 1994.

2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. Київ : Укр. книга, 1997.

3. Вихованець І. Р. Таїна слова. Київ, 1990.

4. Заболотний В. В., Заболотний О. В. Українська мова. Зошит для

оцінювання навчальних досягнень учнів. 5 клас, 6 клас. Київ: Навчальна книга, 2006.
5. Заболотний О. В., Заболотний В. В. Українська мова. Зошит для оцінювання навчальних досягнень учнів. 7 клас, 8 клас. Київ. : Генеза, 2007, 2008.
6. Заболотний О. В. Українська мова : Навчальний посібник для старшокласників та вступників. Біла Церква : Надтока, 2004.
7. Кисіль Г. Г., Дуфинський М. В. Культура сучасної української літературної мови. Київ, 2005.
8. Коваль А. П. Слово про слово. Київ, 1986.
9. Культура мови на щодень / За ред. С. Я. Єрмоленко. Київ, 2000.
10. Культура української мови : Довідник / За ред. В. М. Русанівського. Київ : Либідь, 1990.
11. Пентилюк М. І. Культура мови і стилістика. Київ, 1994.
12. Пономарів О. Д. Культура слова. Мовностилістичні поради: Навчальний посібник. Київ, 1999.
13. Українська мова . Зовнішнє оцінювання : навчальний посібник з підготовки до зовнішнього оцінювання учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Київ : УЦОЯО, 2007, 2008, 2009, 2010.
14. Український правопис. Київ: Наук. думка, 1993, 1994, 2005.
15. Чак Є. Д. Складні випадки правопису та вживання слів. Київ, 1989.
16. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. Київ: Освіта, 1997, 2005.

Українська література

1. Хропко П. П. Українська література. 10 клас. Київ: «Освіта», 1998, 2001.
2. Хропко П. П., Семенюк Г. Ф.Українська література (хрестоматія). 10 клас. К.иїв: «Освіта» , 1995, 2000 рр.
3. Мовчан Р. В. та ін. Українська література. 11 клас. Київ: «Перун», 1999.
4. Посібник- хрестоматія з української літератури. 10 клас. / За ред. Кононенка П. П. Київ : ЛДЛ, 1998.
5. Посібник-хрестоматія з української літератури. 11 клас. / За ред. Кононенка П. П. Київ : ЛДЛ, 1998 р.
6. Харахоріна Т. О., Ткачук Т. В., Адаменко В. С. Українська література (хрестоматія), 10 клас. Київ: БАО, 2000 р.
7. Харахоріна Т.О., Ткачук Т.В., Адаменко В.С. Українська література (хрестоматія). 11 клас. Київ: БАО, 2000.
8. Українська література (хрестоматія). 11 клас. / За ред. Воловця Л. І. Київ: СВІТ 1995.
9. Уліщенко А. Б., Уліщенко В. В. Українська література (хрестоматія), 11 клас. Київ : Торгсінг, 2000.